

Älä hylkää venettäsi, vanhaa, rakasta

Lasikuituveneiden kierrätysshanke:

Venehylkyjen haku rannoilta
Ohjeet keräyksen käytännön toteutukselle

Lukijalle

Kukkian venehylkyjen kierrätysshanke huomasi kesän 2025 pilottihankkeessa useaan otteeseen, että tehtävän olisi voinut hoitaa tehokkaamminkin. Olemme oppineet paljon. Aivan yksinkertaisiakin asioita. Ja tehneet virheitä aivan itsestään selvissä tehtävissä.

Tähän oppaaseen on kerätty kattava kokoelma käytännön ohjeita, jotta seuraaville vastaavan hankkeen tekijöille hylkyjen noutaminen olisi helpompaa. Opasta voi käyttää myös muistilistana – jotta ne helpoimmatkin yksityiskohdat tulevat kuntoon kerralla.

1. Venehylkyjen haku rannalta moottoriveneellä - käytännön ohjeet

Kukkian hylkykierrätys Hankkeessa totesimme, että varsinkin rannoille hylättyt veneet on paljon helpompaa ja tehokkaampaa hakea pois moottoriveneellä kuin autolla. Toisella veneellä pääsee kätevästi lähelle hylättyä venettä rannan suunnasta, eikä hankalasti siirrettävää hylkyä tarvitse vetää maastossa. Kuljetuksen onnistuminen vesiteitse vaatii paikallista osaamista, hyvän suunnitelman ja asiaankuuluvat varusteet.

Dokumentoimme yhden tässä hankkeessa vesiteitse tehdyistä retkistä, ja laadimme sen pohjalta selkeät, kuvalliset käytännön ohjeet siihen, miten hylättyjen veneiden haku moottoriveneellä sujuu turvallisesti ja tehokkaasti. Tässä esimerkkitapauksessa hylättyjä veneitä haettiin pois kerralla viisi, kaikki Kukkian vesistön rannoilta.

1.1. Paikallinen vesistötuntija mukaan, veneiden paikannus ja tarvikkeet

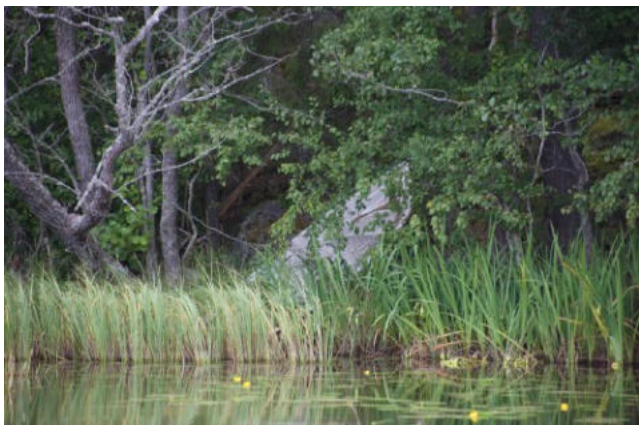
Jos vene haetaan moottoriveneellä vesiteitse, kannattaa ehdottomasti olla mukana joku paikallinen, vesistön hyvin tunteva henkilö. Paikanna vene jo esimerkiksi Rosgis-tietokannan (www.syke.rosgis.fi) kautta tai muutoin saamillasi paikkatiedoilla.

Veneen hakuun tarvittavat varusteet: moottorivene, puhelin, pelastusliivit, kumisaappaat, kahluuhaalarit, äyskäri, köysiä, liinoja, peräkärri traileri. Työkalut: kirves, saha, rautasaha, lapio, sorkkarauta, sanko, jätessäkkejä, pressu ja ilmastointiteippirulla.

1.2. Vene näkyvissä rantaudutaan!

Kun vene on paikannettu ja siitä on näköhavainto rannalla, ohjataan moottorivene varovasti mahdollisimman lähelle hylättyä venettä ja rantaudutaan. Muista kiinnittää moottorivene köydellä puuhun tms. hylätyn veneen tarkastelun ja puhdistuksen ajaksi.

1.3. Veneen puhdistus ja köysi kiinni

Joskus rannalla oleva vene on jo niin sammaloitunut, että sitä voi olla vaikea tunnistaa tai erottaa luonnosta. Kun vene on löydetty, puhdistu se kasvillisuudesta tai muusta roskasta.

Joskus vene voi olla jo suureksi osaksi kasvillisuuden peitossa (kuva alla), joten hyvät varusteet (mielellään vedenkestävät ulkoiluvaatteet/kahluuhaalarit ja kumisaappaat) ovat tärkeitä. Sido puhdistuksen jälkeen köysi kiinni löydettyyn veneeseen tiukalla solmulla.

1.4. Veneen tuonti rantaan

Vedä maalla oleva vene rantaan ja lopulta veteen asti - tähän vaiheeseen tarvitaan yleensä vähintään kaksi ihmistä. Isompien veneiden kohdalla saatetaan tarvita enemmän porukkaa.

Ainakin yhdellä veneen hakijalla on hyvä olla myös kahluuhaalarit, jotta hän voi vetää veneen veteen asti muiden työntäessä toisesta päästä venettä.

1.5. Hylätyn veneen kiinnitys moottoriveneeseen ja mars matkaan!

Rikkoutuneet veneet kannattaa mahdollisuuksien mukaan teipata ilmastointiteipillä kuljetuskelpoisiksi. Kiinnitä löydetty vene moottoriveneen sivuun (kaiteeseen tai johonkin muuhun kiinteään osaan, joka kestää painetta) köydellä, ja tee tiukka merimiessolmu.

Sitten ei muuta kuin mars matkaan!

1.6. Monta venettä kerralla kyytiin

Samalla reissulla voi hakea useamman veneen, mutta suosittelimme erityisesti tällaiselle retkelle moottoriveneiden ohjaamiseen ja vesistöön perehtyneen henkilön mukanaoloa. Kukkian hankkeessa moottoriveneen perässä lipui parhaimmillaan viisi hylättyä venettä (kuva alla), mikä oli itsessään hieno näky. Yksi tällaisen hankkeen parhaita puolia onkin, että tulee tunne siitä, että on tekemässä jotain merkityksellistä yhdessä muiden kanssa, luonnon puolesta.

1.7. Takaisin kotirantaan

Paluu kotirantaan sujuu parhaiten niin, että hylt vedetään yksitellen rantaan. Tässä vaiheessa hylt sidotaan kiinni puuhun tms. hetkeksi, ennen kuin ne nostetaan peräkärriin.

1.8. Venehylt peräkärriin

Nosta seuraavaksi venehylky peräkärriin. Hylky vedetään varovasti peräkärriin päälle ja vinssataan kiinni. Jos hylkyjä on monta ne voi nostaa päällekkäin, ja ne tulee kiinnittää huolellisesti liinoilla, jotta ne pysyvät hyvin paikallaan matkalla keräyspaikalle.

1.9. Veneet keräyspaikalle

Keräyspaikalle saapumisen jälkeen venehylyt puretaan ja mahdollisuuksien mukaan pinotaan päällekkäin.

1.10. Veneen nimeäminen löytöpaikan mukaan

Veneet kannattaa numeroida ilmoituksen numeron mukaan ja lisäksi merkata keräyspaikalla löytöpaikan mukaan, jotta voidaan myöhemmin jäljittää mistä ne ovat peräisin.

Veneen elinkaaren jatkaminen on aina ympäristöteko! Jos kerätyissä on kunnostuskepoisia veneitä ne kannattaa antaa osaavalle ammattilaiselle kunnostettavaksi, jottei väärässä paikassa hiotusta tai huonosti kunnostetusta veneestä tule uusi päästölähde.

Jos luontoäitimme osaisi puhua, se varmasti sanoisi ellei jopa huutaisi tässä kohtaa pelastusryhmälle: "Kiitos!"

2. Venehylyjen haku autolla - käytännön ohjeet

Jos vene haetaan autolla, kannattaa mukana olla - samoin kuin vesiteitse tehdyillä reissulla - joku paikallinen, lähiluontoa tunteva henkilö.

Varusteet retkelle: veneen paikkatiedot ja kuvat, peräkärri, laadukkaat hanskat, nilkkaa tukevat kengät, lapioita, kirves, pressu, jätessäkki, ilmastointiteippiä, hyviä liinoja (parempia kuin köydet).

Seuraavaksi esitämme käytännön ohjeet veneiden hakuun autolla, mukana on yhden talkoolaisen, paikallisen Pekka Penttilän haastattelusta nousseista täsmentäviä kommentteja. Ne on lisätty kursivoidusti muun tekstin sekaan.

2.1. Jakaantuminen ja selkeä suunnitelma

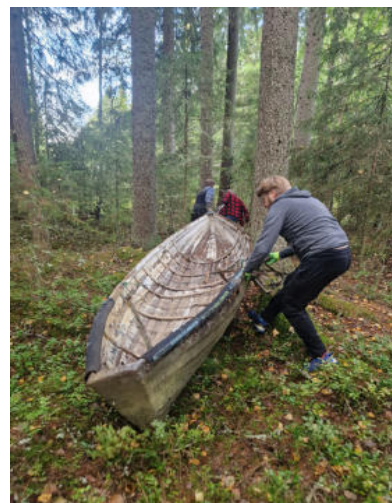
Jos veneitä haetaan monta kerralla, kannattaa talkooporukan jakaantua ja suunnata eri veneiden luokse. Ja mitä isompi vene, sitä enemmän pitää olla ihmisiä mukana. Kukkian venetalkoissa mukana ollut, haastattelussa omien sanojensa mukaan itseään kuvaillut ”No mää oon se tehään vaan -mies” Pekka Penttilä korostaa venehylyjen haun suunnittelun tärkeyttä, ja heittää myös ilmoille idean miten hylt näkyisivät hakijoille paremmin luonnosta:

”Joku kartta joka talkooporukalle mukaan, mistä näkyy kunnolla missä ne venehylyt ovat. Kunnon suunnittelu ja koordinointi on tärkeää. Ja se joka käy etukäteen etsimässä hylätyn veneen, voisi laittaa jonkun nauhan merkiksi oksaan korkealle veneen yläpuolelle, ettei sen päälle kävellä.”

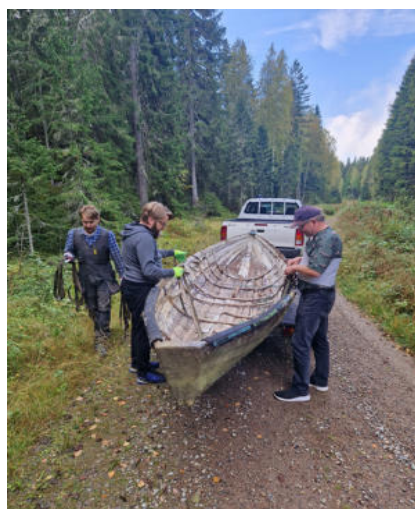
2.2. Veneen puhdistus, sidonta ja poistaminen maastosta

Sitten etsitään venehylky maastosta, ja puhdistetaan se kasvillisuudesta. Joskus hylky voi olla niin huonossa kunnossa, että se menee poikki. Oikein mureneva hylky kannattaa siirtää pressun päällä tai jätessäkeissä, jottei muovi- ja lasikuitumurut pääse luontoon. Jos hylky pysyy koossa, se sidotaan kiinni liinoilla ja vedetään yhdessä pois luonnosta tielle, missä auto ja peräkärry odottavat. Katkenneet veneen palat tietysti kannetaan autoon.

2.3. Vene kiinni peräkärryyn ja siirto keräyspaikalle

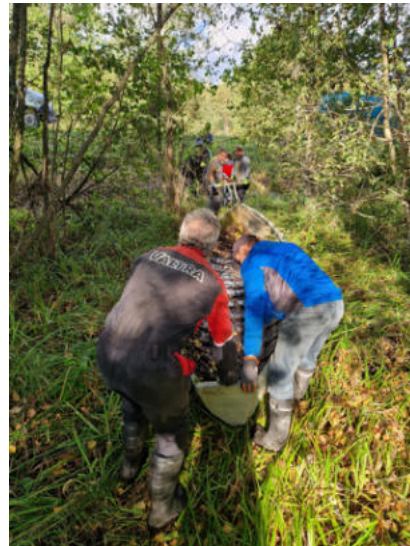
Totesimme, että on hyvä, että keräysryhmässä on niin monta jäsentä, että vilkasliikenteisillä teillä voidaan kaksi ihmistä irroittaa liikenteen ohjaukseen. Suuri peräkärry tai lavetti, vaatii tilaa kääntyäkseen tiellä, jolloin liikenne on pysäytettävä. Kun vene on saatu nostettua peräkärryyn tai traileriin, se kiinnitetään hyvin liinoilla. Veneitä voi olla myös monta päällekkäin, kunhan kiinnitys on tehty hyvin.

2.4. Isompia veneitä haettaessa ihmisiä pitää olla enemmän: yhdessä tekeminen ja sosiaalisuus korostuvat

Jotkut veneistä voivat olla niin painavia (vettynyt lasikuitu painaa!), että niiden hakemiseen tarvitaan isompi porukka. Tämän huomasimme venetalkoissa Rautajärvellä, kun isoja veneitä oli useampia. Myös maalaisjärkeä tarvitaan:

”Ei tommosesta tule yksin mitään, pitää olla porukkaa ja laitteita... sosiaalisuus on tärkeää siinä asiassa. Ja kyllähän ne aikanaan egyptyläisetkin siirsivät kivilohkareita... tarkoitan siis sitä, että täytyy vaan käyttää maalaisjärkeä. Kaupungissa insinöörit sanoo kuinka tehdään, mutta täällä jokaisen pitää vaan pärjätä ilman sitä insinööriä. Ja aina ei ole koneita käytettävissä.”

2.5. Hirvimiehen kikat: hyödynnä peräkoukkua ja maasta löytyviä keppejä

Isomman veneen hinaamisessa metsästä tielle kannattaa hyödyntää muun muassa auton peräkoukkua. Veneen vetämisessä taas helpottaa hirvimiesten vanha kikka, jonka Penttilä otti käyttöön isompia veneitä haettaessa:

”Keppi vaan poikittain ja siihen liina kiinni, silloin voit käyttää omaa massaa hyödyksi, etkä vedä pelkästään omalla voimalla...”

Eli kaksi ihmistä pitää molemminpuolin kiinni kepestä, jonka keskelle on solmittu liina, ja vetää siitä yhtä aikaa.

2.6. Veneet traileriin ja menoksi!

Lopuksi vene nostetaan traileriin. Jos kyseessä on iso hylky, se pitää nostaa porukalla kyytiin. Sitten se sidotaan hyvin kiinni ja lähdetään viemään keräyspaikalle. Liikenteen ohjaukseen kannattaa kiinnittää tässäkin tarvittaessa huomiota.

2.7. Mökkiläisten veneet

Haimme myös paikallisten mökkiläisten veneitä pois heidän ilmoitettuaan niistä meille. Monet näistä mökkiläisistä olivat iäkkäitä ihmisiä, joilla ei ole voimia tai kalustoa itse viedä venettä jäteasemalle. He olivatkin hyvin kiitollisia siitä, että haimme heidän veneensä pois.

3. Lautalla haettavat veneet

Vaikeimmissa paikoissa olevat veneet täytyy joskus hakea jopa lautalla. Kukkian hankkeessa haettiin kolme venettä pois luonnosta moottorilla varustetulla alumiinilautalla,

Yksi vene haettiin luonnonsuojelualueelta, toinen kivikkoiselta rannalta ja kolmas Lepistölahden yhteissatama-alueelta. Pekka Penttilän mukaan näiden veneiden hakeminen oli haastavinta: ”Kaikki kyseiset veneet olivat erittäin hankalissa paikoissa, ja niiden löytöpaikkojen edustalla oli syvää vettä.”